

Aantekeningen bij Genealogie Meijer

Generatie I Andries Meijer

I Van **Andries/Andreas** is geen geboorteakte bekend. Zijn geboortedatum staat wel in de lijst van het Registre Civique uit 1811 kwartier Appingedam. Het jaartal komt overeen met de leeftijd die staat in de volkstelling van 1830 en 1840.

Wat betreft zijn geboorteplaats: er worden in akten en in de volkstelling van 1830 en 1840 zowel Kaartshem als Gaarsheim genoemd. Op de site van Max van Dam staat dan weer Dornheim. De plaats moet in ieder geval in het Koninkrijk Pruisen hebben gelegen.

Uitgave 600 van de Nederlandse Kring voor Joodse Genealogie gaat over de Joden in Groningen rond 1800 met hierin o.a. besnijdenissen, inwoners, schoolmeesters enz. Op pagina 42 staat de plaats Stedum.

We zien ook dat Andries Meijer belastingplichtig is en dus niet armlastig.

Ook staat er een besnijdenis is van Abraham, zoon van Ansel op 27-05-1805. Aangezien Abraham Andries op 13 mei werd geboren is het zeer aannemelijk dat 27 mei de besnijdenisdatum is. We weten ook door wie hij besneden is: Levi Samuel, besnijder te Appingedam van 1802-1811 (code: LS).

[0600_joden_in_groningen.pdf \(nljewgen.org\)](https://www.nljewgen.org/0600_joden_in_groningen.pdf)

Het gezin van de schoonouders van Andries bestaat uit vader Emanuel Israëls, zijn vrouw Miene Josephs en hun 5 kinderen (zie volkstelling Heemse 1795) . In de overlijdensakte van Miene staat dat zij wonen ten huize nr. 14 Heemse. In die van haar vader staat huisnummer 13. Hardenberg ligt op de rechter over van de Overijsselse Vecht, Heemse lag op de linkeroever. Zie: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Heemse>

Waarom de voorouders van Geertje in Heemse gingen wonen staat hier beschreven:

"Toen Israël Immanuël (Rabbi Eliëzer ben Menachem) in 1732 een verzoek indiende om zich in Hardenberg te vestigen, werd dat afgewezen. Hij zou een gevaar vormen voor de ingezetenen van de stad. Hij had namelijk al een half huisje gehuurd en de burens maakten zich grote zorgen: "dat deze jood en zijn vrouw veeltijds uitsijnde en seven kleine kinderen alleen in huis latende, grootlijks te duchten daardoor, d'eene of andere tijd, brand veroorzaakt te worden". Bovendien hadden ze last van de stank en de vuiligheid van het slachten en het ophangen van de beestenvellen. Israël vertrok daarop naar Heemse".

<https://www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/salland/hardenberg/opdat-wij-niet-vergeten>

graf vader Miene (Hardenberg 't Holt):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5683&

graf moeder Miene (Hardenberg 't Holt): https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5682&

De grootvader van Geertje is Israël Emanuel, ook wel Eliëzer ben Menachem of Rabbi Eliëzer. Op de grafzerk van hem staat vermeld: "De stamvader van zijn geslacht" Hij is begraven op Jeudenbarchien te Hardenberg.

De vader van Miene was ook een markant man. Hij werd op 13-jarige leeftijd benoemd tot koster van de synagoge en hij oefende die nevenfunctie maar liefst 70 jaar lang uit.

Wat betreft het geboortjaar van Geertje; in de volkstellingen van 1830 en 1840 staat haar leeftijd vermeld. Zij is 3 jaar jonger dan Andries. Het geboortjaar zou dan 1778 moeten zijn. Volgens haar overlijdensakte is ze in 1853 op 78-jarige leeftijd zijn overleden. Maar aangezien

de aangifte is gedaan door buren, is het mogelijk dat deze niet precies op de hoogte zijn geweest van haar leeftijd.

Geertje staat in akten als Geertje de Bruin, en soms wordt ook haar 2^e naam genoemd. Deze wordt wisselend geschreven als Manuels/Immanuel/Emanuel/Emmanuels.

In de geboorteakten van de kinderen van Andries en Geertje staan alleen bij Lazarus en Abraham de 2^e naam Andries vermeld. In overlijdens- of huwelijksakten staat bij de andere kinderen echter wel vaak als 2^e naam Andries of Andreas genoemd.

Als woonadres van Andries en Geertje staat in de geboorteakten van Mindel en Lazarus Andries, Stedum no. 7 vermeld. Bijzonder is ook dat bij de getuigen van de aangifte het adres staat: Mozes Grondveld, vleeshouwer wonende Stedum in No. 5 en Jacob Pieter Haverkamp broodbakker wonende Stedum in No. 6.

De aangifte is gedaan bij de Schout tevens officier van de Burgerlijke stand in Stedum.

Op de USB-stick staat een plattegrond van Stedum uit 1830 + een lijst met namen op welk nummer wie woont.

- 1a/II** **Abraham Andries** is door loting vrijgesteld van de dienstplicht bij de Nationale Militie. Bij de huwelijksbijlagen van Abraham Andries en Sophia zitten twee aktes, opgemaakt bij de Regtbank van eerste aanleg in Appingedam. Die van Abraham Andries is kort, gratis en zonder getuigen, die van Sophia langer (met en door getuigen ondertekend in Winsum) en er zijn kosten aan verbonden. Deze akten zijn opgemaakt, omdat deze nodig zijn voor hun huwelijk.
- 1b** **Jitte** is ongehuwd. Haar geboortedatum is afkomstig uit het boek "Joden in Noord-Oost Groningen" door J.H. de Vey Mestdagh
- 1c** Mozes Levie, de man van **Mindel** is door loting vrijgesteld van de dienstplicht bij de Nationale Militie. Zijn signalement: lengte 1 El, 7Pm 1 Dm, aangezicht breed, voorhoofd hoog, ogen blauw, neus lang, mond idem, kin rond, haar blond, wenkbrauwen idem.
- Grafsteen Mindel (Winsum):
https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=1996&
- 1d** **Lazerus Andries** is door loting vrijgesteld van de dienstplicht bij de Nationale Militie.
- 1d +1e** De vrouw van **Lazarus Andries** (Klaartje van Dam) en de man van **Elsje** (Izak van Dam) waren zus en broer. Een broer en zus huwden dus een broer en zus.
- 1e** Het signalement (akte Nat. Militie) van Izak van Dam is: lengte 1 el 7 Pm 5 Dm, aangezicht rond, voorhoofd idem, ogen blauw, neus ordinair, mond idem, kin plat, haar bruin, wenkbrauwen idem.
Hij heeft zijn 5-jarige dienstplicht vervuld bij de achtste afdeling Infanterie.
Izak van Dam komt in 1836 vanuit Leek naar Stedum. In 1847 koopt hij het huis aan de Kaakstraat; in de volksmond het 'Jeudenhoes' genoemd. Met een onderbreking van 1851-1857 hebben hier Joden gewoond. Ook Jacob van Dam, met gedicht en foto (zie USB-stick).

Generatie II

Abraham Andries Meijer

- Ila** **Andries** hoeft door een gunstig lotingsnummer niet in dienst bij de Nationale militie. Zijn signalement is niet ingevuld op de akte.

Andries/Andrew Meijer/Meyer (1839) is vertrokken naar de V.S. Wanneer precies is niet bekend. Op een akte van het bevolkingsregister van Ten Boer (11-2-1880) staat dat het gezin naar Afrika (Australië is doorgestreept) is vertrokken. Daar zijn ze waarschijnlijk nooit geweest.

Wel is er een passagierslijst van het SS W.A. Scholten uit 1880 waar zijn vrouw Frederika van der Hak en hun kinderen op staan. Onbekend wanneer Andries daar heen gegaan is.

Op een akte van het bevolkingsregister US 1910 is hij 70 jaar en als beroep staat vermeldt: laborer (arbeider).

Zowel Andries als Frederika liggen naast elkaar begraven in Savannah op Laurel Grove Cemetary North onder de namen: Andrew Meyer en Fredericka Meyer.

Geboortedatum Andrew: unknown en Fredericka 1853 (moet dus 1852 zijn).

<https://nl.findagrave.com/memorial/113387386/andrew-meyer>

<https://nl.findagrave.com/memorial/219149026/fredericka-meyer>

- Ilb** De man van **Ester**, Levij, heeft van 12 mei 1864 tot 11 mei 1869 bij de Nationale Militie gediend. Het signalement is niet ingevuld op de akte.

Grafsteen Ester Meijer (Leens):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5756&

- Ilc** Jakob, de man van **Geertje** heeft van 26 april 1860 tot 25 april 1865 bij de Nationale Militie gediend. Het signalement is niet ingevuld op de akte.

Grafsteen Geertje Meijer (Loppersum): https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5748&

Grafsteen Jacob Cohen (Loppersum)

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5747&

- Ile** **Mina Meijer** is 4 dagen na de geboorte van haar zoon Abraham overleden. Zij is gehuwd met Salomon van der Hal (beroep vleeshouwer). Hij heeft van 10 mei 1867 tot 9 mei 1872 gediend bij de Nationale Militie. Het signalement is niet ingevuld op de akte. Salomon hertrouwt op 14-05-1880 in Winsum met Rebekka de Vries (beroep koopvrouw). Samen met Rebekka krijgt hij nog 4 kinderen: Samuel. Lucretia, Israël en Esther.

Er is een foto van sjochet (slager) Salomon van der Hal uit het jaar 1913, afkomstig uit het boek "Joden in Noord-Oost Groningen". Twijfelachtig is of de persoon op deze foto de man van Mina is. Salomon en Rebekka zijn beiden in Amsterdam overleden, in resp. 1922 en 1917. Ook lijkt de persoon op de foto jonger.

Grafsteen Salomon van der Hal (Diemen):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid=41774&

Iif Blouwiena staat ook in een aantal aktes als Blauwina, Bloemina.

Zij heeft op diverse adressen in Amsterdam gewoond.

- Kloveniersburgwal 37 (beroep dienstbode)
- Sarphatistraat 67 (beroep dienstbode)
- Raamgracht 55 (beroep dienstbode)
- Nieuwe Heerengracht 155 (beroep dienstbode)

In de huwelijksakte van Blouwiena en Salomon staat dat hij van beroep slachter is; in de huwelijksbijlagen staat echter dat hij sigarenmaker is.

Salomon is door loting vrijgesteld van dienstplicht. Op de akte staat dat hij heeft gediend als plaatsvervanger voor nr. 7, lichtung 1870 uit Castricum

Ook zijn er registraties in het bevolkingsregister van Amsterdam waarin ze staat met haar echtgenoot Salomon van Nierop. De adressen waar ze gewoond hebben zijn:

- Foeliedwarsstraat 31 (met zonen Abraham en Lehman)
- Wagenaarstraat 142 (met zoon Lehman)
- Nieuwe Achtergracht 102 (met zoon Lehman)
- Quellijnstraat 156 (met zonen Lehman en Andries)
- Laagte Kadijk 39 (met zonen Lehman en Andries)
- Keizerstraat 34 (met kinderen Lehman, Andries, Rosette, Sophia)
- Bethaniënstraat 37 (met kinderen Lehman, Andries, Rosette, Sophia)
- Keizerstraat 5 (met kinderen Lehman, Andries, Rosette, Sophia)
- Kromboomsloot 39 (met kinderen Lehman, Andries, Rosette, Sophia, Rijnje)

De overlijdensakte van Blouwiena is pas op 2 oktober 1924 bijgeschreven in het register van Amsterdam, dus 2 jaar later. Aangezien Rosette in Borgerhout woont, is het mogelijk dat Blouwiena na de dood van Salomon veel bij haar dochter is.

In het vreemdelingenregister uit 1930 van Antwerpen staat een registratie van Blonwina (kleindochter Blouwiena) met foto waarop het adres en een aantekening 'regelmatig ingeschreven met moeder'.

Werkstuk scholier met gedeelte over **Rosette van Nierop** (dochter Blouwiena):

<https://www.scholieren.com/verslag/werkstuk-geschiedenis-stolpersteine-in-roosendaal>

Iig Izaak

In het bevolkingsregister van Ten Boer (1860-1880) staat dat Izaak op 4 juli 1878 vertrokken is naar Beerta. Daar komen we hem tegen in het dienstboden/knechten register. In het bevolkingsregister Beerta (1870-1880) staat dat hij in november 1889 vertrokken is naar Pruisen.

Via Vörden (Duitsland), Osnabrück gaat hij naar Westerkappeln, ook in Duitsland. Daar huwt hij in 1893, Bertha Simon en worden hun 2 kinderen Arthur en Siegmund geboren. Vanuit Westerkappeln emigreert het gezin naar de VS. Zij vertrekken vanuit Bremen op 25-11-1906 met het S.S. Rhein en komen op 11-12-1906 in New York aan.

Op de passagierslijst staat als bestemming: bro (brother) A. Meijer, 209 Park Avenue, West Savannah en als vertrekplaats Hengelo.

Het gezin is in 1912 genaturaliseerd tot Amerikaan. Als beroep geeft hij dealer op.

In de volkstellingen geeft hij de volgende beroepen op: laborer (1910), flagman railroad (1920), foreman sanulation (1930, hij woont dan bij zijn zoon Arthur en in 1940 (hij is dan 85 jaar en woont nog steeds bij Arthur) is hij blijkbaar nog steeds aan het werk als foreman sanulation.

Izaak en Bertha zijn beiden begraven op de begraafplaats Bonaventure Cemetery in Savannah.

<https://nl.findagrave.com/memorial/122724289/isaac-meyer>

<https://nl.findagrave.com/memorial/122724266/bertha-meyer>

Generatie III Levie Meijer

Levie Meijer adverteert vanaf april 1906 geregeld in het Nieuwsblad van het Noorden, waarbij hij vaars- en stierkalveren, koeien, vaarmelk koeien (*vaarmelk=een jaar overslaand met kalven*), guste (*niet drachtige*) vaarzen, maar ook een partij mooi droog spek aanbiedt. In juni 1918 bouwt hij blijkbaar af met handel en slacht; hij biedt dan – wegens overcompleteet – een 400 kg wegende bascule aan. Nog 1 keer daarna staat een advertentie in de krant waarin hij wat biggen en een enterstier (enter= éénjarig) wil verkopen. Tien jaar later verkoopt hij ook zijn makke kidde (*klein paard*) en een klein karretje.

De weduwe Levi Meijer (Rozetta van Dam) zet regelmatig een advertentie voor een dagmeisje of werkster in de krant, soms om de paar maanden.

De advertentie van 20-3-1929 (zie onder Mozes Meijer) zou om de verkoop van het pand van Levie kunnen gaan. Maar ook op 30-11-1931 (een maand voor het overlijden van Levie wordt door zijn zoon Mozes een huis met tuin + vruchtbomen aangeboden.

Grafsteen Levi Meijer (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5742&

Grafsteen Saartje van der Woude (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5743&

Grafsteen Rozetta van Dam (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5741&

Grafsteen Martha Meijer (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5744&

Grafsteen Sophia Meijer (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5746&

IIIe **Aaltje** woont op het adres A-146 (de A staat voor Ten Boer).

Generatie IV Mozes Meijer

IV **Mozes** is vrijgesteld van de dienstplicht bij de Nationale Militie, omdat hij de enige wettige zoon is.

Mozes is zowel veehandelaar als slager. Voor zijn handel zet hij advertenties in het Nieuwsblad van het Noorden waar hij schapen, kalveren, koeien, greepvaste mest (*greep=mestvork*) en weidegrond aanbiedt.

Ook staan er regelmatig advertenties in de krant waar hij een (leerling)slagersknecht vraagt.

Niet alleen in het NvhN staan advertenties. Ook in het Nieuw Israëlitisch Weekblad staan advertenties.

Op 27-2-1914 staat een advertentie in het NIW waar door J. van Haren (Middelstum), V. van Dam (Ten Post), M. Meijer (Ten Boer), N. Cohen (Wirdum), A. van Dam (Stedum), J. Bamberger (Loppersum) en Jac. Cohen (Loppersum) wordt gevraagd om een gift voor een paar bejaarde mensen die niet langer in staat zijn om in hun onderhoud te voorzien.

Op 20-3-1929 staat er een advertentie in de krant waarbij er, wegens omstandigheden, een nieuwe slagerij met stalling voor 16 stuks vee en tevens woonhuis, bevattende winkel, slachtplaats, 2 kamers, hal, 3 slaapkamers boven, keuken, kelder, rokerij en wasplaats te koop aanbiedt. Het geheel staat op een mooie stand bij de Rijksweg te Ten Boer. Ook kan er nog groenland voor 3 jaar gehuurd worden.

Op 13-11-1931 staat er een advertentie in de krant waarbij met ingang van mei een huis met tuin en mooie vruchtbomen te koop wordt aangeboden (huis van vader Levi?).

Op 16-1-1932 wordt de boeldag, ten huize en op verzoek van de weduwe en erven van L. Meijer, wegens ziekte uitgesteld.

Op 18-3-1940 staat de laatste advertentie van Mozes Meijer in de krant.

In Ten Boer woont de fam. Meijer in het huis A-114, later bekend als Gaykingastraat 143

Louise en Martha duiken waarschijnlijk half okt 1942 onder. Volgens mw. Dijkstra-Teune (woonde als kind naast de fam. Meijer) willen Mozes en Johanna niet mee. Mozes is bang dat zijn vrouw het niet aan kon, omdat ze dementerend is.

In het jaar 1943 is de Jodenster al verplicht en de deportaties naar Westerbork en de vernietigingskampen in Duitsland zijn begonnen. In deze tijd worden ook de Joden in Ten Boer opgehaald en in Groningen op de trein gezet.

Hun huis wordt door de politie verzegeld en het huisraad wordt opgeslagen op de zolder van de openbare lagere school.

In mei 1943 is het huis onder beheer gesteld van de Nederlandse Administratie van Onroerende goederen, ook bekend als de Niederländische Grundstückverwaltung. Meer over deze organisatie kun je vinden op de volgende site: [Onderzoeksgids Oorlogsgetroffenen WO2](#)
Het huis is daarna onder meer in gebruik geweest als verenigingsgebouw van de NSB'ers.

De NSB-burgemeester (1944-1945) van Bedum (I.G. Timmer) heeft begin februari 1944 het huis van de fam. Meijer gekocht. Dat ging met een nogal schimmige constructie. Notaris Koster van Ten Boer wilde hieraan kennelijk niet aan meewerken, want de akte van levering wordt gepasseerd door notaris J.G. van Russen (lid van NSB en Waffen SS) uit Groningen. Het aankoopbedrag ad 7000 gulden wordt geleend oor NSB-vriendje Tabe Annema uit Oosterdijkshorn.

Na de oorlog beweert Timmer dat de transactie een schijnhandeling was. Het huis was eigenlijk bedoeld voor Annema. Waarom die het huis dan niet rechtstreeks kocht wordt niet duidelijk. Erg logisch klinkt het allemaal niet. Vermoedelijk wil Timmer het hele opzetje Annema in de schoenen schuiven, zodat hij vrijuit gaat. Wellicht zou Annema een deel van de winst ontvangen na een succesvolle verkoop. Timmer en Annema kennen elkaar goed. Er komt namelijk ook een briefje van een uitgeverij boven water:

“Uitg. Maatschappij Nenasu”

Utrecht

Ten Post, 12 november 1943

Kam. (Kameraad)

In verband met mijn verhuizing uit de Groep Ten Boer, gelieve U de “Vova’s welke iedere week aan mijn adres (I.G. Timmer Ten Post) werden gezonden, voortaan te willen zenden aan het adres van T. Annema, “Het Anker”, Oosterdijkshorn postbestelling Ten Post. Eveneens kan per rembursement aldaar de gelden worden geïnd, zoals tot nog toe aan mijn adres gebruikelijk was.

*Hou Zee,
I.G. Timmer*

(Vova is een afkorting van het nationaal socialistisch blad ‘Volk en Vaderland’).

Als voormalig bankier weet Timmer wel waar hij het geld voor de aankoop van zijn ‘Jodenhuis’ moet halen. Timmer en Annema hebben niet veel plezier gehad van het huis. Tijdens de bevrijdingsacties is het huis verwoest door brand.
(bron: De hel van Husum door Theo Afman)

Over notaris Russen is meer te lezen op deze site [Ontrouw & Zuivering - Russen \(google.com\)](#)

Eind september 1948 is via een notarisakte de hele zaak weer “teruggedraaid”. Via de Regeling Rechtsherstel krijgt de familie na de oorlog de woning weer in hun bezit. In de akte van de notaris lezen we dat Mozes Meijer via een veiling in 1909 de woning heeft gekocht. De woning is d.m.v. de Niederländische Grundstück Verwaltung verkocht aan Ido Gerardus Timmer voor 7000 gulden.

Ten tijde van deze notarisakte werd Timmer vertegenwoordigd door een notarisklerk; hij was namelijk nog geïnterneerd in Westerbork!

Timmer had een schuurtje laten afbreken en huren geïnd. Hiervoor moest een vergoeding worden betaald.

Ook was er blijkbaar wat onenigheid tussen Timmer en Annema over het geleende geld, want ook hierover wordt gesproken in de akte.

(Op 11 augustus 1941 vaardigde de Duitse bezetter een verordening uit die Joden verplichtte hun vastgoedbezit aan te melden bij de **Niederländische Grundstücksverwaltung** (NGV).

De **Grundstücksverwaltung** kreeg het 'beheer' over dat vastgoed, met als voornaamste doel onteigening en verkoop van de panden).

Van sept/okt 1944 tot april 1945 heeft de fam. Noorman tijdelijk in het huis van Mozes Meijer gewoond.

De fam. Noorman woont aan de Boltweg 38 en tijdens de inundatie (sept/okt. 1944) moeten ze hun huis uit, omdat het gebied tussen het Damsterdiep en het Eemskanaal onder water wordt gezet door de Duitsers om de opmars van de geallieerden te voorkomen.

Als tijdens de bevrijding van Ten Boer de gevechten tussen de Duitsers en de Canadezen losbreken, moet de fam. Noorman het huis in de Gaykingastraat uit en gaat tijdelijk aan de Stadsweg wonen.

Nadat de Boltweg weer droog komt te staan, keren ze weer terug naar hun eigen huis.

IVa Saartje Rozette heeft in Ten Boer een naaiatelier. Op 4-2 1935 staat er voor het eerst een advertentie in het NvhN: "gevestigd Saar Meijer. Kostuumnaaien, kinderkleding en patronen naar maat. Pasklaar maken, chique coupe, prima afwerking en billijke prijzen". Blijkbaar is er veel vraag, want er worden leerlingen naaimeisjes gevraagd (zie adv. 26-2-1936, 23-5-1936). Echter in 1938 een advertentie in het NvhN: te koop een naai-kniptafel van 2.25 m. bij M. Meijer Ten Boer.

In 1938 vertrekt ze naar Groningen. Als ze wordt opgepakt woont ze Groningen op de Praediniussingel 2a en werkt ze als huishoudster bij een mevrouw van 82 jaar die in de Folkingestraat woont.

Op de site van Joods Monument wordt als haar woonadres Folkingestraat 45a aangegeven. Op de kaart van de Joodsche Raad staat als datum van transport 20-11-1942. Zowel Saartje Rozette als haar zus Sophia zijn met hetzelfde transport naar Auschwitz gegaan en ook op dezelfde dag omgebracht.

IVb Martha/Meta houdt blijkbaar van puzzelen. Ze staat een paar keer in de krant als winnaar van een prijs.

Op 10-7-1929 staat er een bericht in het N.v.h.N. dat mej. M. Meijer geslaagd is voor typiste met een snelheid van 150 regels per uur.

Het is onduidelijk waar Martha zit ondergedoken.

Herman Gudema is afkomstig uit Ter Apel en woont al sinds 1937 in Leiden. Kort na de bevrijding woont hij met enkele overlevende verwanten op het adres Boerhaavelaan 34. Hoe en wanneer Herman en Meta, die even oud waren, elkaar hebben leren kennen is niet bekend. Mogelijk hebben ze elkaar voor de oorlog gekend.

Ten tijde van het huwelijk (1946) van Martha en Herman woont Martha aan de Stationsweg 2A in Groningen en Herman aan de Hooge Rijndijk 240 in Leiden.

Na het huwelijk gaan ze aan de Morschweg 40a in Leiden wonen. De oudste 2 kinderen zijn ook in Leiden geboren.

Huwelijk Martha en Herman Gudema in de synagoge aan de Folkingedwarsstraat (jeugdsynagoge) in Groningen. De naam van de rabbijn is Alexander Levie, werkzaam tot 1948 in Groningen en Stadskanaal.

De oudere heer en dame links en rechts van het bruidspaar zijn Joseph de Levie en zijn vrouw Evaline Cohen (oom en tante van Martha).

De dame in het zwart achter Martha is één van de onderduikgevers. Het kleine meisje achter in de hoek met het witte jurkje is het vroegere buurmeisje van de fam. Meijer, Emmy Teune, zij was toen 5 jaar.

Achter de bruid zitten 2 dames met witte hoed; de ene heet Betsie Kloosterhuis en naast haar in geruite jurk, Sien Kloosterhuis. Zij zijn vriendinnen van Martha en Louise.

Synagoge Groningen 1942-1952

Vanaf het eerste transport op 10 juli 1942 werd de Joodse bevolking in krap zeven maanden tijd vrijwel geheel weggevoerd. Op last van de bezetter werd de Joodse Gemeente op 26 augustus 1943 ontbonden en de synagoge gesloten. Van de 2724 personen die door de Duitsers als 'Volljuden' waren geregistreerd, werden er circa 2550 naar Polen gedeporteerd en vermoord. De Folkingestraat maakte na de oorlog dan ook een desolate indruk. Veel huizen en winkels stonden leeg en waren dichtgetimmerd, in andere hadden zich obscure kroegen en bordelen gevestigd. De synagoge, eens het middelpunt van Joods Groningen, was verwaarloosd en geplunderd.

De synagoge, die tijdens de bezetting onder meer dienst had gedaan als opslagplaats voor geconfisqueerde radio's - ze stonden opgestapeld op de voormalige vrouwengalerijen -, was na de oorlog dus in slechte staat. Toch begonnen, onder leiding van een Canadese rabbijn, twee weken na de bevrijding de eerste diensten weer. Maar het gebouw bleek al snel veel te groot voor de gedecimeerde gemeenschap. Grondig en kostbaar onderhoud was noodzakelijk en dat viel voor de Joodse gemeente niet op te brengen. Daarbij had men een kleinere, meer passende behuizing: de jeugdsjoel in de Folkingedwarsstraat. Hier trok men nog in 1945 in. Het idee dat in Groningen opnieuw een bloeiend Joods leven zou kunnen ontstaan, leefde bij vrijwel niemand binnen de Joodse gemeenschap. De

toekomst leek elders te liggen, in Palestina/Israël, de Verenigde Staten of Canada, maar niet hier. Het verleden drukte te zwaar op de overgebleven gemeenteleden. De nieuwe opperrabbin Prins, opvolger van de omgekomen Dasberg, liet in zijn openingsrede in 1949 geen twijfel bestaan waar hij de toekomst zag. In 1952 verloor de Gemeente niet alleen haar hoofdgebouw, maar ook haar rabbijn. Prins vertrok naar Israël. ([RUG-historische erfgoed-synagoge-Stefan van der Poel](#))

Samen met hun 2 kinderen vertrekken Martha en Herman op 8 mei 1952 met het S.S. Nieuw-Amsterdam vanuit Rotterdam naar New York, zij komn daar op 16 mei aan. Zij geven als bestemming Forrestone Illinois op.

In de V.S. worden nog twee kinderen geboren.

In de oorlog heeft zij in het verzet gezeten samen met haar zuster Louise. "Trouw" verspreid? Wordt nog geprobeerd om daar meer informatie over te vinden.

Martha: <https://nl.findagrave.com/memorial/61337685/martha-gudema>

Herman Gudema: <https://nl.findagrave.com/memorial/115396365/herman-gudema>

IVc Sophia Meijer vertrekt in 1942 naar Winschoten. Ze is huishoudster bij de gebr. de Leeuw (veehandelaren) die wonen aan de burgermeester, H.J. Engelkenslaan 17 in Winschoten. De broers Bernard geb. 16-01-1900 in Noordbroek en Julius geb. 06-03-1907 in Winschoten zijn in Westerbork aangekomen op 18-08-1942 en op transport gesteld 24-08-1942 en op 30-09-1942 in Auschwitz omgebracht.

Sophia is op 02-11-1942 uit de burg. Engelkenslaan gehaald en samen met 96 anderen uit de omgeving op 20-11-1942 op transport naar Auschwitz gezet waar ze op 23-11-1942 is omgebracht. Als woonadres staat op haar kaart van de Joodsche Raad: Burg. Jagerslaan 1?. Op de site Joods Monument wordt als woonadres de burgemeester Engelkenslaan genoemd.

IVd Van **Louise** is een opname gemaakt door de Visuel History Archive van de USC Shoah Foundation, waarin ze vertelt over de oorlog. Helaas kunnen we deze video niet bekijken. Er worden 3 onderduikplaatsen vermeld: De Krim, Avereest en Bergentheim. Louise vertrekt in 1942 naar Hoogeveen. Mogelijk dat ook Martha die kant op gaat en dat ze via hun oom Joseph aan de onderduikadressen komen (hij kent door de handel natuurlijk veel boeren).

In Bergentheim zit ze ondergedoken bij de fam. te Rietstap. Naast Louise zijn er meerdere onderduikers waaronder haar neef Joseph Sekkel de Levie (alias Wolter Neutel) en een Johanna Pachrach.

Louise haar schuilnaam op de ID-kaart is Elisabeth ten Boom, Winschoten, kinderverzorgster.

Derk Jan te Rietstap en zijn zwager Gerrit Jan Ormel zitten beiden in het verzet. Ze zijn op 12 jan. 1945 gearresteerd door 4 mannen uit kamp Erika in Ommen. Daar worden ze een week lang zwaar mishandeld. Uiteindelijk worden ze samen met 44 anderen vermoord als vergelding voor de dood van 4 Duitsers.

Het hele verhaal staat op deze site: [Gefusilleerd – De 46 van Rademakersbroek \(de46vanhetrademakersbroek.nl\)](#)

Zaten er ten tijde van de arrestatie nog onderduikers in hun boerderijen?

Louise op 14 april 1953 vanuit Rotterdam met S.S. Rijndam naar de V.S vertrokken. Zij kwam op 24 april in New York aan.

In de US volkstelling van 1940 staat een vermelding van een gezin Burstein: Rachel, hoofd het gezin 60 jaar oud en afkomstig uit Rusland. Isidore is hier 21 jaar. In de volkstelling van 1920 vinden we ook de vader, Morris en eveneens afkomstig uit Rusland.

Als achternaam van Rachel wordt in de Amerikaanse documenten ook Burstein genoemd, maar hoogstwaarschijnlijk is haar meisjesnaam anders.

Louise: <https://nl.findagrave.com/memorial/53672887/louise-burstein>

Isidore G. Burstein: <https://nl.findagrave.com/memorial/115395257/isidore-g.-burstein>

Kinderen van de kinderen

Generatie I

Andries Meijer

- Ic** De kinderen van **Mindel** en Mozes Levie van Geuns zijn: Levi (1842) en Alagonda (1843).
- 1d** **Lazarus Andries** en Klaartje van Dam hebben 1 kind: Alagonda (1857).
- Ie** **Elsje** en Izak van Dam krijgen 10 kinderen: Geertje (1841), Levie (1843, geëmigreerd naar de VS), Andreas (1845), Jacob (1847), Jette (1849), Mietje (1854), Rebekka (1857), Victor (1858), Sofia Abramina (1860) en Rebekka (1865).

Van Jacob (1847-1931) is een foto, zittend op de hondenkar met 2 honden, en een gedichtje. Foto en gedicht zijn o.a. afgedrukt in het tijdschrift "Het Noorden in woord en beeld van 17-12-1926.

Grafsteen Mietje (Loppersum):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=5744&

Grafsteen Sofia Abramina (Leek):

https://www.stenenarchief.nl/hsa_all/hsa_view.php?editid1=6082&

Rebekka is samen met haar man Abraham Bamberger op 30 april 1943 in Sobibor omgebracht (van beiden kaart Joodsche Raad).

Generatie II

- Ila** De kinderen van **Andries** en Frederika van der Hak in Nederland geboren zijn: Abraham (1871), Levie (1873), Sophia (1875), Filippus (1877), Lowie/Louis (1879). In de U.S. volkstelling van 1900 staan ook nog (N)Mendel (1883), Isaac (1884) en Julius (1897) vermeld, geboren in de V.S. Hierop staat ook dat de familie in 1881 in de VS is aangekomen. In de volkstelling van 1910 staan ook nog Selig/Zeek (1881) en Octavus (1891) genoemd.

- Ilb** Kinderen van **Elsje** en Levij van Hessen zijn Sophia (1874), Kaatje (1875), Allegonda (1877) en Simon (1879).

Sophia, Kaatje en Simon zijn in een concentratiekamp omgebracht.

- **Sophia (samen met haar man Levie van Dam): 20 mrt 1943 in Sobibor** (op dezelfde dag als Mozes Meijer en Johanna de Levie).
- **Kaatje: 19 okt 1942 in Auschwitz. Eveneens haar dochter Estelle met man en hun 3 kinderen in Auschwitz.**
- **Simon (samen met zijn vrouw Cornelia Israels): 23 nov in Auschwitz** (dezelfde dag als Sophia en Saartje Rozette Meijer, dochters van Mozes Meijer).

Van Sophia, haar man Levie, Kaatje, Simon en zijn vrouw Cornelia is de kaart van de Joodsche Raad aanwezig.

- Ilc** Kinderen van **Geertje** en Jacob Cohen: Levi (1871), Sophia (1872), Levie Mozes (1873), Abraham (1875), Leentje (1876), Abramine (1877), Mozes (1879) en Leentje (1881).

- Ile** Kind van **Mina** en Salomon van der Hal: Abraham.

Hij werd op 16 apr 1943, samen met zijn vrouw Rebecca van Dam omgebracht in Sobibor. Op onderstaande site een foto van hen beiden. Van Abraham kaart Joodsche Raad aanwezig. <https://www.joodsmonument.nl/nl/page/227296/abraham-van-der-hal>

IIf Kinderen van **Blouwiena** en Salomon van Nierop: Abraham (1881), Lehman (1882), Andries (1884), Rosette (1886), Sophia (1888), Rijne (1890) en Abraham (1892).

Van de kinderen zijn er 3 omgebracht in een concentratiekamp:

- **Andries (samen met zijn vrouw Roosje): 7 mei 1943 in Sobibor. Hun zoon Salomon op 30 sep 1942 in Auschwitz.**
- **Rosette, weduwe van Benjamin Hirschel (samen met haar dochters Blondine en Simone Jose): 3 sep 1942 in Auschwitz.**
- **Sophia (samen met haar man Salomon de Koning): 19 feb 1943 in Auschwitz**

Van Andries, Roosje, Rosette en Salomon is de kaart van de Joodsche Raad aanwezig.

Ilg Kinderen van Izaak en Bertha Simon zijn Arthur en Siegmund.

Generatie III Levie Meijer

Van de 4 kinderen die Levie en zijn vrouw Saartje kregen zijn er 2 jong gestorven (op 19- en op 6-jarige leeftijd). Ook is 1 kind is levenloos geboren. Alleen zoon **Mozes** heeft kinderen gekregen.

Levie en zijn 2^e vrouw Rozetta van Dam krijgen 1 kind **Aaltje**. Zij blijft ongehuwd.

Generatie IV Mozes Meijer

IVb **Martha/Meta** en Herman Gudema krijgen 4 kinderen, 2 jongens en 2 meisjes.

IVd **Louisa** en haar man Isidore George Burstein krijgen 1 dochter.

Algemeen

Joodse gemeenschap Loppersum en Stedum

Gedurende de zeventiende eeuw en de eerste helft van de achttiende eeuw wordt er sporadisch melding gemaakt van Joodse aanwezigheid in en rond de dorpen Stedum en Loppersum. Na 1750 vestigen zich de eerste Joden met hun gezinnen blijvend in de streek. Onder hen waren twee vleeshouwers.

Aanvankelijk kwamen de Joden voor hun godsdienstoefeningen zonder officiële vergunning bijeen in een privéwoning in Middelstum. Vanaf het begin van de negentiende eeuw werden er met toestemming van de plaatselijke autoriteiten diensten gehouden in een huis in Stedum.

De Joodse gemeente was tot 1821 zelfstandig en omvatte ook de dorpen rond Uithuizen. Tussen 1821 en 1830 werd Stedum en Loppersum een onderdeel van de Ringsynagoge van Appingedam, maar de gemeente behield een eigen bestuur. In 1830 werd de Joodse gemeente Stedum en Loppersum opnieuw een zelfstandige Bijkerk.

Waar de huissynagoge stond die rond het midden van de negentiende eeuw in gebruik was, is niet bekend. Vanaf de negentiger jaren diende een gebouw aan de weg naar Bedum als synagoge. Gedurende de gehele periode waarin er Joden in Stedum en Loppersum woonden werd Joods onderwijs gegeven. In het begin van de twintigste eeuw kwam hieraan een einde.

Tot 1863 werden de doden begraven op de Joodse begraafplaats van Appingedam. In dat jaar werd een stuk grond gepacht op de hoek van de Molenweg en de Schepperij in Loppersum en als begraafplaats ingericht. Deze was tot 1886 in gebruik, daarna kregen de Joden een deel van de Algemene Begraafplaats aan de Tuinbouwstraat toegewezen.

De meeste Joden waren werkzaam in de vleeshouwerij, de veehandel en andere handel en, in mindere mate, als kleermakers, stoffeerders en naaisters. In 1906 werd de vereniging Help Elkaar opgericht. De Joodse gemeente was in de eerste decennia van de twintigste eeuw al zo klein geworden, dat er alleen op de Hoge Feestdagen en bij speciale gelegenheden synagogediensten gehouden werden. Toch werd er nog in 1922 een nieuw reglement opgesteld, en werd de synagoge drie jaar later nog gerestaureerd.

Gedurende de bezetting is vrijwel de voltallige Joodse bevolking van Stedum en Loppersum gedeporteerd en vermoord. Na de oorlog is de Joodse gemeente opgeheven en in 1948 bij die van Groningen gevoegd. Het synagogegebouw werd verkocht en kreeg een andere bestemming. De gevelsteen, die na de restauratie van 1925 was aangebracht, werd bevestigd aan de toren van de hervormde kerk in Stedum.

De gevelsteen, waarvan op de aangegeven bron (website van het Joods Historisch Museum) een foto is geplaatst, geeft in de tekst de getallen waarde van het jaar der restauratie: -5685, oftewel het burgerlijk jaar 1925.

De plaatselijke autoriteiten dragen tegenwoordig de zorg voor de Joodse begraafplaats.

[Bron: [Joods Historisch Museum](#)]

Bronnen:

[0600_joden_in_groningen.pdf](#) (nljewgen.org)

[www.alledrenthen.nl](#)

[www.allefriezen.nl](#)

[www.allegroningers.nl](#)

[www.canonvannederland.nl](#)

[www.delpher.nl](#)

[www.de46vanhetrademakersbroek.nl](#)

www.familysearch.org
<https://nl.findagrave.com>
www.genealogicus.nl/genealogie-aptroot/
www.hetstenenarchief.nl
www.historischecentrumoverijssel.nl
www.historiejoodsgroningen.nl
www.jck.nl/page/hardenberg
www.nljewgen.org
www.joodsmonument.nl
www.oorlogslevens.nl
www.openarchieven.nl
www.stamboomforum.nl
VHA Online (usc.edu)
www.wiewaswie.nl
<https://nl.wikipedia.org>
www.yadvashem.org
www.zuurdiek.nl

Alie Wiertsema
Alphons Siebelt
Dimitri Gazan
Emmy Dijkstra-Teune
Gertrud Althoff (Gemeinde Westerkappeln Duitsland)
Gunther Böhlke (Gemeinde Westerkappeln Duitsland)
Historische verenigingen Leiden, Loppersum, Staphorst, Stedum, Ten Post en Wierden
Joods Historisch Museum
Joodsche Raad Cartotheek
Koos Akkerman
Louise de Levie
Peter (lid van Stamboomforum)
RUG-historisch erfgoed-synagoge-Stefan van der Poel
Theo Afman
Wiebe Penninga
Wout van Duuren

Boeken:

- 'De hel van Husum' door Theo Afman
- 'De Joodse gemeenschap in Winschoten en omgeving 1683 tot 1964' door E.P. Boon en J.J.M. Lettinck
- 'Joden in Noord-Oost Groningen' door J.H. de Vey Mestdagh
- 'Ket oet' door Wiebrand Top
- Overzicht van namen van Joodse families in de serie 'Bouwstoffen voor de geschiedenis van de Joden in (stad en provincie) in Groningen met hun woonplaats en onderlinge verwantschappen' door Wim Domburg